

„Dojrzały Smak Przygody” XXI edycja letnich wędrówek dla seniorów

Nikogo nie trzeba przekonywać, że ruch jest gwarancją zdrowia i przedłuża życie. A aktywność fizyczna w zielonym otoczeniu, wsparta dużą dawką wiedzy przyrodniczej przynosi jeszcze więcej korzyści. Serdecznie zapraszamy seniorów do wspólnych wędrówek w ramach cyklu „Dojrzały Smak Przygody”. Na szlak wyruszymy już po raz XXI ☺ Pragniemy zainspirować Państwa do ciągłego rozwoju i aktywności, pokazując piękno przyrody i dziedzictwo kulturowe.

Nasz projekt to kompleksowy cykl warsztatów terenowych, obejmujących zarówno Trójmiasto i jego okolice, jak i obszar województwa pomorskiego. Trasy warsztatów przedstawiamy w załączniku. W tym roku wraz z gronem przewodników przygotowaliśmy 17 wypraw! Do współpracy tradycyjnie zaprosiliśmy koleżanki i kolegę z parków krajobrazowych. Dziękujemy pięknie za wsparcie.

Zachęcamy do fotografowania najpiękniejszych miejsc podczas poszczególnych spacerów i dzielenia się foto-wspomnieniami w komentarzach pod albumem na naszym FB.

Warsztaty realizujemy dzięki dofinansowaniu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Do zobaczenia na szlaku!

W tym roku tradycyjnie będziemy wędrować w środy, z dwoma wyjątkami, w planie mamy też wrześniowe „okienko”. Na warsztaty nie obowiązują zapisy. Prosimy wszystkich o dokładne zapoznanie się z regulaminem warsztatów! Przed poszczególnymi wyprawami prosimy o upewnienie się, czy w związku ze zmianą rozkładu jazdy środków komunikacji publicznej lub z innego powodu, nie nastąpiła zmiana w programie warsztatu lub nie został odwołany (komunikat pojawi się na stronie internetowej CIEE w zakładce WAŻNE).

Prosimy o ubranie się w strój terenowy, dobrą ocenę swoich możliwości względem stopnia trudności trasy oraz zaopatrzenie się w odpowiednie bilety komunikacji. Przy okazji polecamy Państwu bilet Mobilny Senior w ramach Taryfy Pomorskiej.

Organizator zastrzega sobie prawo do publikacji na swojej stronie internetowej i profilu na portalu FB fotografii grupowych, pokazujących przebieg wycieczki, w celach promocyjnych i informacyjnych. Takie publikacje nie będą zawierały danych osobowych, pozwalających na identyfikację.

Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej
w Gdańsku Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY
ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
W GDAŃSKU

Większość z Państwa świetnie wie jak przygotować się do spacerów w terenie. Dla nowych uczestników naszych wypraw mamy skrócony „elementarz”, obowiązujący na każdym spacerze:

1. Na odpowiedni strój terenowy składają się: wygodne terenowe buty, spodnie sportowe, kurtka przeciwdeszczowa, nakrycie głowy, okulary przeciwsłoneczne.
2. Zawsze miej zapas wody, mile widziana także kanapka lub inny prowiant. Nie zawsze będziemy mijać sklep.
3. Jeśli posiadasz, na dłuższe wyprawy zabierz ze sobą kijki trekkingowe.
4. Repelent na owady bywa przydatny.
5. Nie zawsze można płacić kartą, gotówka bywa wskazana.
6. Dobry humor niezbędny zawsze!

Program warsztatów terenowych dla seniorów Dojrzały Smak Przygody 2026

Przypominamy o potrzebie samodzielnej weryfikacji rozkładu jazdy przed każdą wyprawą. W przypadku znaczących zmian w rozkładzie komunikacji dalekobieżnej będziemy informować o zmianie programu na stronie internetowej www.ciee-gda.pl (w zakładce ważne) oraz na profilu CIEE na Facebooku.

Poziomy trudności:

Trasy łatwe – trasy krótkie, do ok. 5-6 km, bez utrudnień typu strome podejście/zejście

Trasy średnie – dłuższe lub ze średnimi utrudnieniami typu stromsze podejścia/zejścia itp.

Trasy trudne – trasy długie (powyżej 11 km) lub z dużymi utrudnieniami typu strome podejścia/zejścia, wędrowka nocą itp.

10 czerwca – Piasku deptanie przed sezonem – prowadzenie: Jowita Kurach + Kamila Kubic, Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej

Spotkanie o godz. 9.35 na przystanku Mechelinki Przystań. Sugerowany przyjazd autobusem 146, wyjeżdżającym z przystanku Dworzec Gł. PKP - Hala 04 w Gdyni o godz. 9.00. Przystanek jest ok. 5 minut pieszo od Dworca, przy ul. Jana z Kolna 32. Osoby, które do Mechelinek przyjadą autem, będą mogły z Rewy podjechać autobusem 146 do Mostów, skąd można w ok. 20 minut dojść do Mechelinek.

Trasa średnio trudna (ze względu na dystans i piaszczysty fragment), ok. 9 km. Nie będzie wiązała się z dużymi wyzwaniem, niemniej jednak warto odpowiednio się do niej przygotować. Będziemy wędrować kładką, chodnikami oraz plażą. Czas trwania ok. 4,5 godz. W przypadku zmęczenia, będzie możliwość wcześniejszego odłączenia się od grupy i powrotu z Rewy z wcześniejszego przystanku autobusowego.

Przystań rybacka, piaszczysta plaża, kładka z wieżą obserwacyjną, molo i klif w oddali. I to wszystko tylko dla nas, jeszcze przed rozpoczęciem sezonu turystycznego. Zapraszamy na nostalgiczny spacer po starej, kaszubskiej wiosce rybackiej. Przemierzmy ją wzdłuż i wszerz, poszukując śladów

osadnictwa trudniącego się rybołówstwem, przyrodniczych świadków historii. Pospacerujemy plażą, być może pierwszy raz w tym roku, doświadczając pod stopami piasku, aż dotrzemy do Rewy. Przedreptamy Szpyrk, powspominamy jak tu było kiedyś...W Rewie nastąpi koniec naszej wędrówki.

17 czerwca – Potok Oliwski: u źródeł miasta – prowadzenie: Agnieszka Kurkowska

Spotkanie o godz. 9.00, w Gdańsku, przy ul. Kościerskiej 1c, nieopodal przystanku autobusowego Karwieńska 01 (169, 171, 622).

Spacer potrwa ok. 4 godziny i poprowadzi trasą długości ok. 7 km, o łatwym przebiegu, bez konieczności pokonywania dużych wzniesień, w przewadze utwardzonym traktem. Należy przygotować się odpowiednio do warunków pogodowych. Będziemy iść częściowo przez las, ogólnodostępnymi ścieżkami, następnie przez park. Dlatego istotne są wygodne buty turystyczne, które umożliwią bezpieczną, przyjemną wędrówkę. Fragmenty trasy będziemy przemierzać miastem.

Wycieczka traktuje Potok Oliwski nie tylko jako pretekst do wspólnej wędrówki, ale przede wszystkim jako „oś narracyjną” opowieści o rozwoju miasta.

Spacer zaczniemy przy dawnym dworku gminy Oliwa z 1893 roku. Stamtąd przejdziemy w kierunku źródeł w Dolinie Radości do 1 etapu wędrówki - „Naturalny początek miasta”. Etap 2 to Archikatedra Oliwska z rozmową nt. „Wokół czego buduje się świat”. Kolejny to Park Oliwski, w którym zastanowimy się, dlaczego i czy słusznie „Człowiek zaczyna porządkować naturę”? Przejście następnie ulicami zwartej zabudowy w historycznej tkance pozwoli pokazać „Wieś, która stała się częścią miasta”. Kolejno, trasa poprowadzi nas przy Alei Grunwaldzkiej pokazując, że w toku zmian cywilizacyjnych „Miasto przyspiesza”! Na wybranych fragmentach znajdziemy się w sąsiedztwie nieodległych torów tramwajowych, dobitnie czując, że mamy do czynienia z „Miastem w ruchu”. W ten sposób nieodzownie wkroczymy w świetnie znane mieszkańcom Trójmiasta, oliwskie osiedla PRL’u. Będzie to doskonały pretekst do odszukania odpowiedzi na pytanie, czy ta nowoczesność sprostała potrzebie kameralnej skali miasta („Nowoczesność i potrzeba skali”). Mijane w drodze nad morze miejsca to „Miasto zaprojektowane od zera”. Wycieczkę zakończymy u ujścia potoku w okolicach plaży Jelitkowo, gdzie spojrzymy za siebie z krótką refleksyjną rozmową o dynamice otoczenia wzdłuż całej trasy „Od natury do rekreacji”. Podsumowując, zastanowimy się nad współczesną rolą wody w mieście i koncepcjach reaktywacji jej naturalnej obecności dla dobrostanu wielogatunkowych mieszkańców i przyrody zielonej. Wyprawa zakończy się przy pętli tramwajowej w Jelitkowie.

24 czerwca – Puszcza Darżlubska – prowadzenie: Dawid Weisbrodt

Spotkanie o godz. 9.20 w Pucku, na przystanku Puck Dworzec. Wspólny przejazd autobusem linii 660 z przystanku Puck Dworzec o godz. 9.25, przyjazd do Kłanina o godz. 9.45.

Sugerowany dojazd do Pucka:

SKM z Gdańska Głównego o godz. 7.30, przyjazd do Redy o godz. 8.31 (późniejsze połączenie 7.46-8.47 jest ryzykowne). Następnie autobus linii 650 z przystanku Reda Dworzec o godz. 8.55, przyjazd na przystanek Puck Dworzec o godz. 9.17. Autobus 650 wyjeżdża z przystanku Gdynia Dworzec Autobusowy o godzinie 8.25, więc jest też taka możliwość dojazdu do Pucka.

Długość trasy: 14 km, czas trwania warsztatu (bez dojazdów) - ok. 6 godzin.

Poziom trudności: trasa średnia, ale długa, bez utrudnień. Dla osób nie przyzwyczajonych do takiego dystansu może być trudna.

Powroty z Mechowa:

- dla osób, które przyjadą komunikacją publiczną:

autobus 658 z przystanku Mechowo, Kościół o godz. 15.58, przyjazd do Wejherowa o 16.34. SKM do Gdańska o godz. 16.48.

- dla osób, które do Pucka przyjadą autem:

autobus 658 z przystanku Mechowo, Kościół o godz. 16.16, przyjazd do Pucka o godz. 16.35.

Trasa z Kłanina do Mechowa to malowniczy szlak prowadzący przez jedne z ciekawszych krajobrazów polodowcowych północnych Kaszub. Wędrówka rozpoczyna się w okolicach Kłanina i wiedzie przez pagórkowaty teren ukształtowany przez lodowiec, gdzie można obserwować wyraźne rynny glacialne oraz niewielkie zagłębienia terenowe wypełnione roślinnością torfowiskową. Dalej szlak wprowadza w spokojne, północne obrzeża Puszcza Darżłubska – las o miejscami naturalnym charakterze, gdzie dominują buki i sosny, a ścieżki prowadzą przez ciche, mało uczęszczane fragmenty tego rozległego kompleksu leśnego. Zwieńczeniem trasy są Groty Mechowskie – unikatowa w skali Europy jaskinia wyżłobiona w piaskach polodowcowych, będąca jedną z najciekawszych atrakcji geologicznych regionu i wyjątkowym zakończeniem całej wędrówki.

1 lipca – Szlakiem miejskiej zieleni – Marcin Węsiara, Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej

Spotkanie o godz. 10.00, w Gdańsku (Osowa) na przystanku autobusowym Sopotka 02 (169, 171, 210).

Spacer potrwa ok. 2 godziny i poprowadzi trasą długości ok. 5 km, o łatwym przebiegu, bez konieczności pokonywania dużych wzniesień, w większości miejskimi chodnikami. Należy przygotować się odpowiednio do warunków pogodowych, mając na uwadze w szczególności słońce i wiatr.

Na przykładzie oddanego w zeszłym roku fragmentu nowej trasy z przyległą do niej zielenią spojrzymy na nowocześniejsze niż dotychczas podejście do zagospodarowania miejskich terenów zielonych. Porównamy je z dwoma już istniejącymi od dawna parkami, a także przestrzenią „dziką”.

Zastanowimy się, która ze spotkanych opcji najlepiej pasuje do dzisiejszych zagrożeń i potrzeb miejskich.

7 lipca – uwaga: wtorek! – Leśnymi ścieżkami Matemblewa – prowadzenie: Agnieszka Kowalewska, Trójmiejski Park Krajobrazowy oraz Anna Białkowska, Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej

Spotkanie o godz. 10.05 przed sklepem Lidl na Złotej Karczmi (Złota Karczma 21), blisko przystanku Harfowa. Sugerowany dojazd autobusem z przystanku Wrzeszcz PKP linii: 110 – wyjazd 9.47, 157 – wyjazd 9.34, ewentualnie 126 – wyjazd 9.00 lub z przystanku Dworzec Główny 210 – wyjazd 9.19, lecz ten autobus często się spóźnia).

Przewidywany czas trwania: 2-2,5 godz., długość trasy: około 4 km. Trasa stosunkowo łatwa (choć miejscami występują łagodne podejścia, nierówności terenu – np. korzenie i przewrócone drzewa na ścieżce).

Zapraszamy do poznania z nami fragmentu południowej części Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, czyli lasów w okolicach Matemblewa. Trasa będzie przebiegała m.in. w pobliżu rezerwatu przyrody „Dolina Strzyży”, obejmującego ochroną żyzne lasy liściaste w dolinie potoku. Niewątpliwym walorem

tych okolic (jak i całego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego) jest malownicza, urozmaicona rzeźba terenu. Na trasie znajduje się również Sanktuarium Matki Bożej Brzemiennej. Wycieczkę zakończymy w miejscu rozpoczęcia.

Jeśli ktoś z Państwa w tych pięknych okolicznościach przyrody będzie miał ochotę podzielić się kawałkiem swojej twórczości, zachęcamy do zabrania np. wierszy i odczytu w plenerze, będzie ku temu okazja.

15 lipca – Żuławy Gdańskie – prowadzenie: Arkadiusz Chodera

Spotkanie o godz. 9:15 na przystanku autobusowym PKS w Trutnowach (przystanek o nazwie Trutnowy, w centrum wsi, w pobliżu skrzyżowania ulic Aleja Lip i Podcieniowa – gdyby ktoś wybierał się autem). Autobus linii 851 PKS Gdańsk odjeżdża z Dworca Autobusowego w Gdańsku o godz. 8:25.

Przewidywany czas trwania: ok. 6 godzin. Autobus powrotny 851 z Trutnowy odjeżdża o godz. 15:33.

Długość trasy: ok. 11 km (pętla). Trasa: Trutnowy – Cedry Wielkie – Trutnowy.

Poziom trudności: średnia, ze względu na długość, bez utrudnień, teren płaski.

Istnieje możliwość wcześniejszego zakończenia wyprawy w Cedrach Wielkich, po przejściu ok. 5 km trasy. Z Cedrów Wielkich można wrócić do Gdańska autobusem linii 851, kursującym przez Trutnowy i Pruszcz Gdański.

Wyprawa na Żuławy Gdańskie rozpocznie się od krótkiej charakterystyki omawianego obszaru - budowy geologicznej Żuław i historii regionu. Podczas wędrowki posłuchamy o pozytywnych i negatywnych aspektach działalności człowieka na deltę Wisły, uprawach Żuław dawniej i dziś, owadach zapylających i ich wpływie na środowisko oraz technikach agroekologii (czyli rolnictwie przyjaznym dla środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem metody push-pull, metody milpa, uproszczonych technik uprawy, agroleśnictwa, systemu teikei).

Podczas wyprawy odwiedzimy:

- zabytkowy dom podcieniowy w Trutnowach (oprowadzi nas Właścicielka, wejście płatne – 20 zł do skarbonki, jeśli ktoś już zwiedzał wcześniej, będzie mógł poczekać na grupę przed domem),
- kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła z 1340 roku w Trutnowach,
- XIV-wieczny kościół w Cedrach Wielkich.

W Cedrach Wielkich spotkamy się również z pracownikiem ŻOKiS-u i pasjonatem Żuław, który przygotował dla uczestników niespodziankę.

Spacer pozwoli nam doświadczyć wyjątkowego krajobrazu Żuław Gdańskich – rozległej, żyznej równiny deltowej, poprzecinanej licznymi kanałami i rowami melioracyjnymi, które do dziś pełnią bardzo ważną funkcję. Sielankowy charakter tego miejsca podkreślają rosochate wierzby, kwitnące chabry i polne maki.

22 lipca – Lasy Oliwskie – prowadzenie: Dariusz Ożarowski, Trójmiejski Park Krajobrazowy

Spotkanie o godz. 9.00 przed Dworem Oliwskim przy ul. Bytowskiej 4. Dojście do Dworu Oliwskiego pieszo, najbliższe przystanki autobusowe linii 169, 171, 622: Stary Rynek Oliwski lub Karwieńska.

Trasa: Dolina Czystej Wody – Wzgórze Eli – Dolina Radości – Wzgórze Danza – Dwór Oliwski

Długość trasy: około 6 km. Czas trwania: około 3,5 - 4 godzin.

Trasa średnio trudna, czeka na nas kilka ostrzejszych podejść i zejść, dlatego warto zadbać o wygodne obuwie do wędrowania oraz kijki trekkingowe.

Zapraszam na spacer urozmaiconą krajobrazowo i przyrodniczo trasą w Lasach Oliwskich. Powędrujemy z Doliny Czystej Wody czarnym, a następnie niebieskim szlakiem turystycznym PTTK, podziwiając zarazem geomorfologię obszaru tej części Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz poznając jego bogactwo przyrodnicze, a zwłaszcza ornitologiczne.

29 lipca – Nowy Port, dzielnica na północnym skraju Gdańska – prowadzenie: Barbara Ząbczyk-Chmielewska

Spotkanie o godz. 15.10, na przystanku Marynarki Polskiej 01, przy ul. Marynarki Polskiej w Nowym Porcie. Sugerowany dojazd: tramwaje Nr 7, 10. Zakończenie spaceru przy Latarni Morskiej w Nowym Porcie. Trasa łatwa, ok. 5 km, ok. 3 godz.

Na przełomie XVIII i XIX wieku zaczęło kształtować się tutejsze osiedle, którego mieszkańcy na co dzień stykali się z przybyszami z odległych krajów, poznając ich języki, obyczaje i tradycje. Wielokulturowe dziedzictwo dzielnicy do dziś stanowi o jej wyjątkowym charakterze.

Obecnie Nowy Port to klimatyczna, dawna dzielnica portowa, która stopniowo odzyskuje dawny blask. Trwająca rewitalizacja przywraca świetność ulicom, skwerom i historycznej zabudowie, a jednocześnie zachowany został autentyczny charakter dawnej robotniczej części miasta. Spacerując po dzielnicy, można podziwiać ciekawe kamienice oraz rozległe widoki na Port Gdański, Westerplatte i Zatokę Gdańską.

Nowy Port znany jest również z licznych obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Do najważniejszych należą: zabytkowa Latarnia Morska Gdańsk Nowy Port, zwana „Wieżą Pilotów”, z historycznym wyposażeniem i pełniąca obecnie funkcję muzealną, kościół pw. św. Jadwigi z oryginalnym wystrojem neobarokowym, Morski Kościół Misyjny Franciszkanów Reformatów pw. Niepokalanego Serca Maryi, wzniesiony w latach 1902–1904 jako świątynia ewangelicka, Dwór Fischera, dawna łaźnia z 1905 roku – obecnie Centrum Sztuki Współczesnej łaźnia 2, zabytkowa zajezdnia tramwajowa Nowy Port z 1899 roku oraz socrealistyczny „Morski Dom Kultury” z 1954 roku.

5 sierpnia – Roślinność i krajobraz Żuław Gdańskich – prowadzenie: Włodzimierz Chojnacki

Spotkanie o godz. 10.00 przy przystanku autobusu 123 Olszyńska (1), Gdańsk Olszynka. Zalecany dojazd: autobusem linii nr 123 (odjazd z przystanku Dworzec Główny 9.44). Zakończenie ok. godz. 13.30, na pętli autobusu 123 przy ul. Równa na Oruni. Powrót autobusem 123 lub pociągiem, po dojściu (ok. 10 min.) do stacji kolejowej Gdańsk Orunia.

Trasa, długości ok. 4 km, będzie łatwa, gdyż w całości będzie przebiegać po płaskim terenie, głównie drogami (ulicami). Niekiedy, aby bliżej obejrzeć ciekawsze fragmenty, będziemy też zbaczać na trawiaste ścieżki. Większość trasy będzie biegła wzdłuż brzegów Motławy, ulicami: Olszyńską, Przybrzeżną, Poleską i Wschodnią.

Podczas wędrowki poznamy tereny Żuław z ich charakterystycznymi kanałami. Są one w rozmaity sposób zagospodarowane, a niektóre z nich zostały porzucone i są w różnym stopniu zdziczałe. W czasie spaceru będziemy się starali zidentyfikować jak najwięcej napotkanych drzew, krzewów i roślin zielnych, szczególną uwagę zwracając na gatunki użytkowe: jadalne, lecznicze czy wykorzystywane w kosmetyce.

12 sierpnia – Lasy Mirachowskie – prowadzenie: Marta Sołtys, Przyrodnicze Story

Spotkanie o godz. 10.50 na przystanku autobusowym Mirachowo, Leśniczówka.

Sugerowany przejazd pociągiem PR z przystanku Gdańsk Wrzeszcz (godz. 08:37) do Kartuz (godz. 09:36). Następnie przejazd autobusem GRYF nr 5 z Dworca w Kartuzach (godz. 10:20) do przystanku Mirachowo, Ameryka (godz. ok. 10:50).

Dla osób zmotoryzowanych możliwość dołączenia do grupy o godz. 11.20 na parkingu przy leśniczówce Mirachowo (współrzędne 54.404114, 17.996074).

Trasa: Przejście z przystanku autobusowego na parking (ok. 2 km – 30 min.) i z parkingu już na resztę trasy (8 km) oraz powrót na przystanek autobusowy (2 km – 30 min). Łącznie dla osób przyjeżdżających komunikacją publiczną ok. 12 km, dla zmotoryzowanych ok. 8 km).

Autobus powrotny z przystanku Mirachowo, Palestyna do Kartuz o godz. 15:17 lub ewentualnie 16:37. Postaramy się zdążyć na wcześniejszy autobus, lecz nie gwarantujemy tego. Pociąg z Kartuz do Gdańska o godz. 16:05 (przyjazd do Wrzeszcza 17.00) lub w przypadku późniejszego wyjazdu z Mirachowa: autobus 801 z Kartuz o 17.15, przyjazd do Gdańska Głównego 18.14 lub pociąg z Kartuz o 17.15, przyjazd do Wrzeszcza 18.10.

Trasa: trudna (ze względu na długość), większość trasy po leśnej drodze, miejscami łatwe podejścia: Parking przy leśniczówce - Lasy Mirachowskie – Rezerwat Lubygość - Szczelina Lechicka – powrót do miejsca startu.

W czasie spaceru przejdziemy przez malownicze fragmenty Lasów Mirachowskich, odwiedzając Szczelinę Lechicką i okolice Rezerwatu Lubygość. Będzie to spokojna leśna wędrówka wśród jezior, lasów i kaszubskiego krajobrazu, z opowieściami o przyrodzie oraz charakterze tego miejsca. Po drodze przyjrzymy się zróżnicowaniu tutejszych siedlisk — od wilgotnych lasów nad brzegami jeziora, po buczyny porastające okoliczne zbocza. Nie zabraknie też czasu na krótkie przystanki, obserwacje i spokojne napawanie się widokami.

19 sierpnia – Ścieżka przyrodnicza „Szlakiem 5 jezior”, prowadzenie: Anna Kasprzak, Park Krajobrazowy Dolina Słupi

Spotkanie o godz. 9.30, Soszyca, parking za przystankiem autobusowym, <https://maps.app.goo.gl/Q6qk6ABo95sWg22y9> współrzędne: 54.252500, 17.579809. Jest to wyprawa dla zmotoryzowanych, zachęcamy do wspólnego przyjazdu.

Zakończenie w tym samym miejscu, ok. godz. 14.00.

Trasa średnio trudna, ze względu na długość 9 km. Są to dwie pętle w formie ósemki, więc jeśli całość będzie dla kogoś za długa, to chętni mogą się odłączyć po ok. 6 km, rezygnując z 3 przystanków. Są podejścia i zejścia, ale nie są bardzo strome. Drobnym utrudnieniem mogą być wąskie ścieżki pomiędzy jagodzianami i we wrzosowisku oraz mało wydeptane drogi leśne, czasami z leżącymi gałązkami, szyszkami itp.

Zapraszamy Państwa na wędrówkę po ścieżce przyrodniczej „Szlakiem 5 jezior”, położonej w znacznej części na terenie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”. Na ok. 9-cio kilometrowej długości trasie miniemy 12 przystanków z opisami osobliwości przyrodniczych, historycznych i krajobrazowych tego terenu.

Naszą wędrówkę rozpoczniemy we wsi Soszyca w której znajduje się lobeliowe Jezioro Dworcowe (Pomyskie), które wraz z jeziorami lobeliowymi Modrym (Łupalickim, Błękitnym) i Obrowem Małym oraz dystroficznym Jeziorem Żabim włączono w specjalny obszar ochrony siedlisk europejskiej sieci

Natura 2000 „Jeziora lobeliowe koło Soszycy”. Z uwagi na wyjątkowe walory przyrodnicze tych jezior obszar ten od dawna planowany jest do objęcia ochroną rezerwatową.

Na trasie, obok jezior o zróżnicowanej żyzności, spotkamy torfowiska, rzadkie rośliny, urokliwą dolinę Słupi, atrakcje historyczne związane ze starą linią kolejową oraz uznawaną za najstarszą w Europie elektrownię wodną „Struga”, którą odwiedzimy☺.

26 sierpnia – Pięknymi lasami... – prowadzenie: Artur Sikorski, Eko - Kapio

Spotkanie o godz. 9.20 na stacji PKP Bytonia. Sugerowany przyjazd pociągiem REGIO: wyjazd z Gdańska Głównego godz. 8.01, przyjazd do Tczewa godz. 8.24. Wyjazd z Tczewa pociągiem R 50775 (kierunek Chojnice) godz. 8.40, przyjazd do stacji Bytonia 9.20.

Dla zmotoryzowanych możliwy dojazd autem do Bytoni, powrót do miejsca zaparkowania z miejscowości Kaliska pociągiem z całą grupą.

Powrót pociągiem z przystanku Kaliska o 15.23 (REGIO Kaliska - ODJAZD: 15:23, Tczew - PRZYJAZD: 16:09 następnie PKP Intercity Tczew - ODJAZD: 16:14, Gdańsk Główny - PRZYJAZD: 16:32 lub REGIO Tczew - ODJAZD: 16:17, Gdańsk Główny - PRZYJAZD: 16:52)

lub (dla osób, które będą chciały dłużej spacerować po ogrodach Frank-Raj) 16.49 (REGIO Kaliska - ODJAZD: 16:49, Tczew - PRZYJAZD: 17:33 następnie PKP Intercity Tczew - ODJAZD: 18:00, Gdańsk Główny - PRZYJAZD: 18:15 lub REGIO Tczew - ODJAZD: 17:51, Gdańsk Główny - PRZYJAZD: 18:23)

Trasa ok 9,5 km (spacer od stacji do stacji ok. 6 km plus ok 3,5 km dojścia i spaceru po Szkółce Roślin Frank-Raj).

Trasa średnio trudna, ze względu na długość, lecz łatwa terenowo, nawierzchnie to drogi i ścieżki leśne, drogi gruntowe i asfaltowe. Zalecane jest obuwie terenowe (sandały, klapki, trampki, tenisówki itp. odpadają), odpowiedni zapas płynów i kalorii oraz strój dostosowany do warunków atmosferycznych. Jak zawsze☺

Zapraszamy na wólczęgę od stacji do stacji z pięknymi lasami i kawałem ciekawych historii... Po drodze tchnienie lasu przeszycgo historią zamachu na Hitlera w 1942 r., na miejscu odpowiemy sobie na pytanie, czy... Trasa wędrówki nie jest bardzo długa, więc po drodze będzie czas, żeby odpocząć na dłużej, zrobić piknik i nabrać sił. W Kaliskach spacer po dawnym osiedlu tartacznym z charakterystycznymi domami oraz ładny, stylowy kościół. Dodatkowa atrakcja dla chętnych to... miejscowa lodziarnia - lody tam są epickie;)

Planujemy przedłużenie wycieczki o wizytę w Szkółce Roślin Frank-Raj. Są tam bardzo ładne ogrody pokazowe, historyczne i botaniczne, sklep ogrodniczy itd. Mnogość roślin precudnej urody☺

2 września – Somonińskim Badlandem – prowadzenie: Piotr Kowalewski, WANOGA

Spotkanie o godz. 7.50 w Hopowie. Sugerowany dojazd do Hopowa autobusem linii 450 PKS Starogard Gdański w przystanku Gdańsk Dworzec Autobusowy o godz. 7.00. Planowy przyjazd do Hopowa 7.50. Czas trwania wycieczki ok. 6 godzin.

Powrót z Somonina pociągiem do Kartuz/Trójmiasta, ze względu na trwającą inwestycję jeszcze nie ma rozkładu na wrzesień. Informacje uzupełnimy, gdy pojawi się rozkład jazdy.

Trasa około 14 km, trudna. Będziemy szli czasem w gęstych zaroślach. Przydadzą się dobre buty, kije trekkingowe, repelent na owady.

Trasa drogami asfaltowymi, szutrowymi, trelinką, płytami jumbo. Pomiędzy Hopowem a Wyczechowem zejdziemy na moment na ścieżkę leśną dość przebieżną, po płaskim terenie, a potem przecinką leśną, gdzie może leżeć trochę gałęzi. Około 300 metrów przejdziemy skrajem lasu, pomiędzy polem uprawnym a lasem, a następnie w miarę możliwości łąką, pastwiskiem, gdzie może być mokro po rosie lub opadach.

Najtrudniejszy odcinek będzie w Wąwozie Trątkownicim. **Jeśli ktoś chciałby zrezygnować lub wycofać się z przejścia Wąwozu, można to w każdej chwili zrobić, bo wyjdziemy nieopodal.**

Początkowo krótkim odcinkiem przedrzemy się przez krzaki na skraj koryta Strużki. Pójdziemy kawałek wilgotnym lasem, gdzie mogą być wysokie pokrzywy i wejdziemy na wał dawnej zapory. Dalej nie ma gęstych krzaków i wysokich roślin. Potem przekroczymy rzeczkę co najmniej dwukrotnie. Przy niskim stanie wody pod koniec lata nie powinno to stanowić problemu. Przydadzą się kije trekkingowe, które ułatwią utrzymanie równowagi. Następnie podejdziemy stromo w górę zbocza przez około 100 m przy maksymalnym spadku 20-30%, gdzie prowadzą ścieżki wydeptane przez zwierzęta. Powyżej wąwozu przejdziemy przez porębę z nasadzeniami sosen (około 60 m długości) i dostaniemy się do leśnej drogi, doprowadzającej do szosy. Kolejne odcinki nie powinny sprawić już problemu, jedynie na koniec chciałbym przejść leśną ścieżką pod górę bez krzaków, a następnie w polu, aby dojść do szkoły podstawowej.

Z miejsca ogniska do stacji kolejowej prowadzi zejście schodami (około 150 schodów).

Nie wiem jeszcze jak z dojściem do peronu, bo jeszcze trwają prace budowlane.

Podsumowując, trzeba mieć długie nogawki i rękaw, kije trekkingowe i repelent na owady.

Podczas wędrowki zobaczymy ciekawostki przyrodnicze doliny Raduni i krawędzi Wysoczyzny Skrzyszewskiej, rozciętej Wąwozem Trątkownicim i wieloma mniejszymi parowami. Zajrzemy do Przełomu Somonińskiego, torfowiska niedaleko Hopowa (obszar Natura 2000). Atrakcje towarzyszące: kościół poewangelicki w Hopowie, Kamienne Wesele (kręgi kamienne).

A po wędrowce zapraszam na ognisko w ogrodzie, chętnych prosimy o zabranie prowiantu, będzie można uzupełnić wodę, będzie dostępna toaleta.

9 września – Wędrowka przez 7 gór – prowadzenie: Danuta Kobylarz

Spotkanie o godz. 10.00 przy dworcu PKS Gdańsk (początek żółtego szlaku).

Trasa średnio trudna, z podejściami i zejściami, dystans około 10 km. Dla niektórych trasa może być trudna, lecz osoby zmęczone podejściami mogą szybciej się odłączyć od grupy. Czas trwania około 4-5 godz. w zależności od pogody i tempa wędrowki. Zakończenie spaceru przy ul. Jaśkowa Dolina.

W tym roku będzie to prawie górską wyprawą. Trasa będzie wiodła przez 7 gór. Na początek znana wszystkim Góra Gradowa, a potem zdobędziemy Wronią Górę, Suchańską Górę, Pogańską – Hycłową Górę, Szubieniczną Górę, Górę Sobótkę i na koniec Polanę Lenza. Każda góra to jednocześnie piękny punkt widokowy i ciekawa historia. Oprócz gór na trasie nie zabraknie pomników przyrody i innych ciekawych miejsc, które będziemy mijać – dawny tor saneczkowy, działo FLAK, cmentarz żołnierzy francuskich, cmentarze urnowe, Jaśkowa Kopa. W większości trasy będzie nam towarzyszył żółty szlak trójmiejski, który opuścimy na moment podchodzenia na Górę Gradową, Pogańską, Szubieniczną i Sobótkę. Ponieważ lodowiec skandynawski trochę w tym rejonie poszalał, teren faluje czasami mocniej, więc przydadzą się wygodne buty i kijki, no i kondycja. Więcej wysiłku przy podchodzeniu i zejściu będzie przy Górze Gradowej - wejście, Suchańskiej - zejście, Szubienicznej - wejście, Sobótki wejście i zejście i ostatniej Polany Lenza, do której zaprowadzi nas Książęca Ścieżka - zejście. Ale tempo będzie spokojne więc damy radę. Na trasie oczywiście miejsca na odpoczynek.

**16 września Na tropie podgórskich klimatów - leśna wędrówka w okolicach Kaczyc Łęgów –
prowadzenie: Agnieszka Sadowska, Przyrodnicze Story**

Spotkanie o godz. 9.45 w Gdyni Karwiny, na skrzyżowaniu ul. Strzelców i ul. Wielkopolskiej, przy wyjściu z peronu PKM Gdynia Karwiny. Dojazd pociągiem Polregio z Wrzeszcza o godz. 8.54, planowo pociąg przyjeżdża do Gdyni Karwiny o godz. 9.40.

Powrót: pociąg Polregio ze stacji Gdynia Karwiny ok. 14.30, we Wrzeszczu 15.09.

Długość trasy to ok. 8 km, bez stromych podejść. Trasa o średniej trudności, ze względu na długość. Czas trwania wędrówki: ok. 4 godzin. Jest możliwość wcześniejszego odłączenia się od grupy na wysokości Witomina i powrotu komunikacją ZKM Gdynia do SKM Gdynia Redłowo, co skraca trasę o ok. 2 km

Lasy między Witominem a Karwinami, choć otoczone przez miejskie osiedla, kryją wiele przyrodniczych ciekawostek. Napotkamy tu wyjątkowo strome wąwozy z wysiękami wody i kapryśną rzekę Kaczę, która w zależności od warunków pogodowych płynie leniwie i łagodnie lub zamienia się w rwący potok. W trakcie wędrówki podziwiać będziemy zarówno ciekawe ukształtowanie terenu, jak i lokalną różnorodność flory - poszukamy gatunków typowych dla terenów podgórskich, roślin bagiennych, gatunków żyznych lasów bukowych i ciepłych muraw.

Na szlak wyruszamy ze stacji PKM Karwiny, udamy się krętymi leśnymi ścieżkami ku stromym wąwozom porośniętym okazałymi bukami (proszę się nie martwić, nie przewidujemy górskiej wspinaczki), a następnie powędrujemy w kierunku polany Krykulec, gdzie będzie czas na przerwę i regenerację sił. Kolejny etap wycieczki to obserwacje w rezerwacie przyrody Kacze Łęgi, skąd szeroką leśną drogą udamy się z powrotem na Karwiny.

30 września – Lębork - zieleń, cegła, woda, sztuka – prowadzenie: Katarzyna Wentzeck

Spotkanie o godz. 10.15 w Lęborku, przed wejściem do dworca. Sugerowany dojazd: pociąg REGIO z Gdańska Głównego o godz. 8.58., w Lęborku godz.10.13.

Trudność - trasa łatwa. Długość - ok. 4 km, czas trwania ok. 5 godzin (bez dojazdu).

Według obecnego rozkładu jazdy pociąg powrotny REGIO z Lęborka o 16.30, przyjazd do Gdyni Główniej o 17.22 lub IC z Lęborka o 17.46, przyjazd do Gdańska Głównego o 18.59.

Podczas wędrówki po Lęborku odwiedzimy m.in. Park im. Mieczysława Michalskiego, stare miasto wraz ze średniowiecznymi murami, wstąpimy do Muzeum Lęborka (wieży ciśnień) oraz parku im. Bolesława Chrobrego. W parku zatrzymamy się na chwilę przerwy na kawę lub herbatę z termosu. Park im. Mieczysława Michalskiego - historia bogatego w bioróżnorodność parku sięga XVII w., kiedy to na tym terenie został otwarty cmentarz ewangelicki. Dzisiaj stanowi jedno z zielonych płuc miasta, gdzie m.in. rosną drzewa zaliczone do grupy pomników przyrody. Co dodaje uroku dęby szypułkowe i lipa drobnolistna mają ponadawane imiona, takie jak Maja, Lech, Michał, Mieszko i Mikołaj.

Park im. Bolesława Chrobrego - zajmuje sięgające 105 m n.p.m. wzgórze, noszące kiedyś nazwę Wzgórze Sądowne (Gerichtberg), do 1804 roku służyło jako miejsce egzekucji. W latach 60-tych XIX w. Towarzystwo Upięszczenia Miasta (Verschönerungsverein) w ówczesnym Lauenburg zagospodarowało nieużytek, urządzając tam piękny zieleńiec. Dziś jest to miejsce bogate w roślinność i zwierzęną, szczególnie ptaki.

W Lęborku warto też odwiedzić budynek główny Muzeum Lęborka, czynny do godz. 16.00, więc to atrakcja dla chętnych, po zakończeniu wycieczki.

8 października (uwaga: czwartek!) – Las nie śpi nocą, a Ty? – prowadzenie: Ewelina Kurach

Spotkanie o godz. 19:30 w siedzibie CIEE (ul. Polanki 51 w Gdańsku). Zakończenie: Gdańsk VII Dwór.

Trasa 3 godz. Liczba km: 5 km. Stopień trudności: średnia (trasa nocna, drogi leśne mogą być śliskie z uwagi na wcześniejsze warunki, np. błoto). Ze względu na okoliczności i porę dla niektórych to może być trasa trudna.

Uwaga: W przypadku niesprzyjających warunków pogodowych planujemy skróconą trasę wędrowki oraz na wstępie część stacjonarną z opowieścią o którymś z nocnych drapieżników tego buczynowego zakątka TPK.

Na zamknięcie .... sezonu Dojrzałego Smaku Przygody zapraszamy na wędrowkę, jakiej jeszcze nie było... Po zapadnięciu zmroku jesienna buczyna pomorska nie chyli się ku nocnej ciszy. Las nigdy nie śpi. Zawsze jacyś jego domownicy zaczynają swój czas aktywności. To czas łowów i kolacji, a z racji pory roku również pora jesiennych ptasich migracji lub niespiesznego szykowania się do zimy. Naszą wędrowkę rozpoczniemy od Zajęcej Doliny a następnie dolinami i pagórkami przejdziemy Szlakiem Skarszewskim i Zieloną Doliną, by dotrzeć do gdańskiej dzielnicy VII Dwór. To spacer inny niż wszystkie. Idealny dla tych, którzy uwielbiają nocne eskapady i dla tych, którzy dopiero zrobią ten pierwszy krok, by poznać przyrodę w cieniu księżyca. Być może z kimś będzie raźniej, poczujesz się bezpieczniej a na pewno będzie weselej. Choć podczas tej wędrowki więcej będziesz nasłuchiwać przyrody niż przewodnika, to nie zabraknie krótkich opowieści. Na nocną trasę zaprasza Ewelina Kurach ze Stowarzyszenia Ochrony Sów, która naszą wyprawę okraszy podglądaniem okiem kamery termowizyjnej. A to nie lada gratka! Ewelina zapowiedziała również niespodziankę: stempel z najrzadszym gatunkiem sowy obserwowanym w Gdańsku. Nie zapomnij zatem notesu, książki przyrodniczej lub przewodnika, by samodzielnie wbić stempel (10x10 cm).

Jak przygotować się do spaceru? Załóż wygodne terenowe i stabilizujące stopę buty. Ubierz się na cebulkę, pamiętając, że w miejscach postoju i na nasłuchach będzie ci dużo chłodniej. Weź sprawną latarkę, termos z ciepłym napojem i kaloryczny posiłek.